

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาโลกมันเจริญนะ เครื่องเสียงเครื่องต่างๆ มันเจริญ ทุกอย่างมันเจริญขึ้นมาแล้วมันทำได้มากกว่าคน เวลาอุตสาหกรรมเวลาการผลิตๆ ได้มาก แต่การผลิตมันเพื่อความสะดวกเพื่อความสบาย เพื่อความสะดวกความสบายของร่างกายไง แล้วเรื่องการตลาดมันจะเป็นการตลาดไป รุกการตลาดไปทั้งหมด แล้วเราก็ออยู่โดยความสะดวกสบาย เมื่อก่อนเราเห็นคนโบราณมีแต่ความทุกข์ยากมาก แต่ประสาเรา รุ่นของเราเรามีแต่ความสะดวกมากขึ้น แต่ความทุกข์ก็อันเดียวกันนะ

เวลามองเรื่องศาสนาก็เหมือนกัน ว่าศาสนาเป็นเรื่องศรีเรื่องล้ำสมัย เรื่องที่ว่าความไม่จำเป็น เราต้องการความสะดวกสบายของร่างกายให้ได้ ความสะดวกสบายเราก็คิดว่ามันจะเป็นความสะดวกสบาย แต่หัวใจมันไม่ยอมรับความสะดวกสบายอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นตัณหาใจ ตัณหาความทะยานอยากมันไม่มีวันพอหรอก มันต้องการหาสิ่งที่ดีขึ้นๆ ดีขึ้นไปกว่านั้นไง แล้วดีขึ้นไปกว่านั้นมันจะเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อใจมันไม่เคยพอ

สิ่งที่ใจไม่เคยพอ เห็นใหม่ ประเพณีวัฒนธรรมมันเป็นแค่เครื่องดำเนินชีวิตทางไป เหมือนกับดอกไม้ ดอกไม้ถ้าเราเอามาร้อยเป็นพวงมาลัย มันจะมีความสวยงามมาก นี่ก็เหมือนกัน วัฒนธรรมประเพณีเพื่อจะให้เราก้าวเดินไป นี่คนเกิดมาชาติหนึ่งได้บวชคนหนึ่ง เห็นใหม่ ชีวิตหนึ่งได้ทำหนหนึ่งก็ทำกันไปๆ เป็นประเพณี ใครได้ทำคนนั้นก็ว่าได้บุญกุศล

แต่บุญกุศลในการบวช เวลาเราบวชออกมาจากโบสถ์ พ่อแม่ได้ ๑๖ กัปป สิ่งนี้เป็นว่าพ่อแม่นี้ตายเลือดเข้าไปคำศาสนา แต่ผู้ที่บวชผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมันจะได้ของเราหรือไม่ได้ของเราอยู่ที่การ

ประพดปฏิบัติ นี่คนดิบกคนสูง ว่ากันว่าคนดิบกคนสูง คนยังไม่ได้บวชเป็นคนดิบก คนบวชแล้วจะเป็นคนสูง แต่มันไม่ได้ศึกษา เห็นใหม่ บัณฑิต ทิศ บริหารทิศทั้งหมด บัณฑิตคือทิศ คือบัณฑิต สิ่งต่างๆ เราเข้าใจใหม่ว่าครูบาอาจารย์อยู่ทิศข้างบน พ่อแม่เราอยู่ทิศข้างหน้า แล้วว่าวไฟอยู่ทิศเบื้องล่าง เราจะบริหารทิศอย่างไร สิ่งทีการบริหารทิศอย่างนี้ เราจะเป็นคนสูงขึ้นมา สูงขึ้นมาเพราะว่าเราเข้าใจตามสภาวะแบบนั้น แต่หัวใจมันก็คืนรนตามอำนาจของมัน

ถ้าหัวใจคืนรนตามอำนาจของมันนะ เวลาเราไปอยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะชี้นำสิ่งนี้ไง ถ้ามันสะกิดใจได้นะ ให้มันถามตัวเองไ้ ถ้าเราถามตัวเองได้ ความคุ้นความชินมันเป็นความคุ้นความชิน มันเรื่องของกิเลสออก โลกเขาต้องการปรารถนากัน ถ้ามีพวกมากมีหมู่คณะมากพึ่งพาอาศัยกัน นั่นเป็นเรื่องของโลกนะ

แต่เวลาเรื่องของการปฏิบัติ ครูบาอาจารย์สอนให้ไปแบบหนอแเรด ถ้าไปแบบหนอแเรด ไปหนึ่งเดียวไ้ ถ้าไปสองมันเริ่มต่ำลงเพราะอะไร เพราะมันเป็นความกังวล สิ่งต่างๆ มันต้องคิดถึงกัน มันต้องกังวลต่อกัน แต่โลกเขาถ้ามีเพื่อนมีฝูงจะเป็นสภาวะแบบนั้น นี่ย้อนกลับมาที่ใจ ถ้าใจย้อนกลับมาที่เรา เราต้องออกประพดปฏิบัติ เราต้องพยายามถามตัวเองไ้ ถามตัวเองว่าสิ่งนี้มันถูกหรือมันผิด ถ้าเรามีโจทย์เราถามตัวเอง เห็นใหม่

ความคุ้นชินกับใจของตัวเอง ถ้าเราคุ้นชินกับใจของตัวเอง ความเกิดดับอันนี้เราจะชินชากับมัน ถ้าความเกิดดับชินชากับมัน เราจะไปตามอำนาจของมันว่าสิ่งนี้เป็นเรา เพราะยังมันเป็นความคิดด้วย ยิ่งเป็นความลับ ความลึกลับในหัวใจของเรา ไม่มีใครรู้ความคิดของเรา แต่ครูบาอาจารย์สามารถรู้ความคิดของเราได้ ครูบาอาจารย์สามารถรู้ณะ เทวดาฟ้าดินเขาจะรู้ไ้

รู้ความคิดของเรา เพราะอะไร เพราะขนาดที่ว่าพระนาทิตะเดินจงกรมอยู่ในป่า คิดถึงเห็นว่าชาวบ้านเขาไปเที่ยวกัน เขาไปสนุกสนานกัน เราต้องมาประพดปฏิบัติอยู่ในป่า เราเป็นคนทุกข์คนยาก นี่เทวดารู้ความคิดอันนั้น ลอยมากกลางอากาศ หยุดอยู่กลางอากาศแล้วบอกเลข บอกพระนาทิตะ

ว่า “พระคุณเจ้าต่างหาก พระคุณเจ้ากำลังจะเป็นผู้ที่พ้นออกจากโลก” เป็นผู้ที่คั่นกว่าตัวเอง สิ่งที่เขาไปสนุกเพลิดเพลินตามประเพณี ตามมหรสพต่างๆ นั้น เขาเวียนตายเวียนเกิดอยู่ในโลกของเขา ความเวียนตายเวียนเกิดในโลกของเขา เขาคิดว่าอันนี้เป็นความสุข เขาติดข้องอยู่กับอันนั้น เขาติดข้องไป แล้วเขาก็เวียนตาย เขายึดมั่น เขามีความสุขของเขาไป สุขส่งออกจากข้างนอก รับออกจากข้างนอก แต่พระนาทิตะได้ทเวดามาเตือนสติคั่นนั้น ย้อนกลับมาพิจารณาคั่นนั้นพระนาทิตะเป็นพระอรหันต์ขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติคั่นนั้นเลย

ความคิดของเราไม่เป็นความลับสำหรับพวกจิตวิญญาณ แต่เป็นความลับสำหรับมนุษย์ ความลับสำหรับเรา นี่มันต้องไม่คั่นชินกับตัวเอง ถ้าไม่คั่นชินกับตัวเอง เห็นไหม วัตรปฏิบัติ ถ้าเรามีวัตรปฏิบัติ เราต้องตามวัตรปฏิบัติ นั้น เพื่อวัตรปฏิบัติ นั้นเป็นการดึงใจออกมา ใจทุกคนอยากสะดวกอยากสบาย เวลาเมื่อกิจ เวลาเราไปเที่ยวเรามีความสุขของเรา เราพอใจ แต่เราทำงานของเรามันก็เป็นกิจเหมือนกัน กรรมดีกรรมชั่วไง ถ้าเราทำคุณงามความดี ความดีอย่างหยาบๆ ทาน สีด ภาวนา

เวลาเราให้ทาน คนที่ไม่เคยทำก็ยังสามารถ เพราะอะไร เพราะเป็นของเป็นวัตถุที่เราสะดวกไปได้อยาก ถ้ามีศีล เห็นไหม เราพยายามฝืนตัวเอง ศีลมันบังคับตัวเอง ถ้าศีล ๘ ไม่ดูมหรสพ ไม่ดูการฟ้อนรำการละเล่น ศีล ๘ ต้องขนาดนั้น ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ถ้าเราฟังการละเล่น เราเป็นอาบัติ แต่ขณะนี้เขามีกิจอยู่ข้างๆ นี่แล้วเสียงมามันเป็นอาบัติไหม? ไม่เป็นอาบัติ เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นสุคติวิสัย มันเกิดขึ้นมามันก็กระทบหู เสียงมันเกิดขึ้นมาเราก็ได้ยิน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นความผิดขึ้นมาจากเรา เราทำความผิดอันนี้เป็นอาบัติ แต่สิ่งที่มันสุคติวิสัยไม่เป็นอาบัติ เพราะเราห้ามสิ่งนั้นไม่ได้ สิ่งนั้นเป็นเรื่องของโลก

โลกก็เหมือนกัน โลกนี้เราจะไปฝืนใจเขาไม่ได้ ความคิด เห็นไหม ความคิดคนจะคิดดีคิดชั่ว เรื่องของเขา เรื่องของเราเราต้องดูความคิดของเรา ถ้าดูความคิดของเราขึ้นมา นี่เริ่มมีศีลขึ้นมา เห็นไหม มโนกรรม ถ้าคิดดีเป็นกรรมดี คิดชั่วเป็นกรรมชั่ว ถ้าคิดชั่วนี่มโนกรรม อธิศีลเกิดจากตรงนี้ ถ้า

อธิศีลเกิดจากตรงนี้เจตนามันจะมีไหม เจตนาความผิดไป ถ้าเจตนาในการทำคุณงามความดี ต้องมี
คันเร่งไง เวลาเราประพฤติปฏิบัติต้องมีคันเร่งและมีเบรก คนต้องมีเบรก เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความ
ความไม่ประมาทเถิด” สิ่งที่มีความไม่ประมาทเป็นปัจฉิมโอวาทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไม่ให้มีความประมาทนะ แล้วถ้าจิตของเรา เรามีความคิดของเรา เราเจตนาของเรา มีเบรกห้ามล้อ
เบรกห้ามล้อคือศีลควบคุมใจ แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติเราต้องมีคันเร่งไง ถ้าเรามีศีล เห็นไหม
มันเหมือนกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เขาก็ไม่ได้ทำผิดอะไรเลย เขาอยู่ของเขาเฉยๆ นี่สิ่งที่มีศีล มีศีลต้องมี
ธรรมด้วย คุณธรรมไง

ศีล การไม่ทำลายเขา เราต้องมีความเมตตา เห็นไหม เมตตาเขา พอเมตตาเขาขึ้นมา ใจของเรา
เกิดขึ้นมาอย่างไร นี่ให้ทาน พอมีให้ทานนี่มีศีล แล้วก็มีความดี แล้วก็เริ่มภาวนา บุญกุศลมันจะเกิดขึ้น
เรื่อยๆ เกิดขึ้นละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ จากหยาบๆ เข้ามาหาภายใน แล้วคันเร่งเรามีไหม ถ้าเรามี
คันเร่งนะ คนทำความสงบได้ทำสมาธิได้จะอยากได้ความสุขอันนี้มาก ถ้ามันมีคันเร่งขึ้นมา เร่ง
ขึ้นมา ตัณหาความทะยานอยาก ถ้าอยากในผลนั้น เราจะไม่ได้อันนั้น ถ้าเราอยากในเหตุ เรา
พยายามทำความเพียรของเรา ก็เลสมันต้องมีความทำลายของมันธรรมชาติของมัน มันจะทำลาย
ความเพียรของเรา ทำลายสิ่งต่างๆ ตลอดไป

เราถึงต้องไม่คุ้นชินกับภายนอก แล้วก็ไม่คุ้นชินจากภายใน เราต้องให้มันเกิดเป็นสังขาร
ของเขาขึ้นมาเอง ถ้าสังขารขึ้นมาอย่างนี้ นี่สภาวะธรรมเกิดขึ้นมาจากภาวนามยปัญญา ปัญญา มันจะ
เกิดมันจะใคร่ครวญขึ้นมา มันจะเป็นความมหัศจรรย์นะ แล้วจะซึ่งใจมากกว่าองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วไม่อยากจะสอนใคร ใครมันจะรู้ได้อย่างไร ใครจะรู้ได้อย่างไร
ธรรมละเอียดอ่อนขนาดนี้ๆ แต่เวลาเปิดพระไตรปิฎกเราก็เห็นมาตรงๆ หน้า ก็ว่าสิ่งนี้เรารู้แล้วๆ นี่
มันรู้โดยปัญญา เห็นไหม สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา นี่เราไม่เข้าใจ ถ้าเราเข้าใจนะ เราจะเห็นว่า
ความละเอียดอ่อนเข้าไป เราก็ว่าการจินตนาการความเห็นของเราเป็นภาวนามยปัญญา มันปล่อยวาง

เหมือนกันๆ มันละเอียดขนาดนั้น ก็เลสมันก็ละเอียดขนาดนั้น มันก็สวมรอยตลอดไป แง่มุมของมัน มันจะบังเงาอยู่ตลอดไป

เวลาประพฤติปฏิบัตินะ ครูบาอาจารย์พิจารณากามราคะ พิจารณาอสุภะจะเห็นเลยอสุภะนี้ จะสะอิดสะเอียนนะ มันจะปล่อยวางนะ นี่ปล่อยวางนี้ว่ามันเป็นความจริงใจ สุกทัยแล้วมันก็เสื่อม พอเสื่อมไปนี่มันก็ไปเสียผู้เสียคนกับสภาวะแบบนั้น เพราะอะไร เพราะมีความประมาทใจ มีความประมาทในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราประพฤติปฏิบัติเราว่าเป็นความจริงของเรา เราว่าเป็นความจริงของเรา ก็เลสมันก็ว่าไปกับเรา

ถ้ามีเราขึ้นมา นี่มรรคจะไม่สามัคคี ไม่มัชฌิมาปฏิบัติทาง ถ้าสังขธรรมอันนี้ เวลาธรรมมันเกิด มรรคสามัคคี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวัชยญาณก็เกิดอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ที่เกิดมาก็เกิดอย่างนี้ ถ้าเราเกิดขึ้นมาอย่างนี้มันจะปล่อยวางตามความเป็นจริง มันจะเห็นนะ เวลาพระไตรปิฎกที่ว่าไว้มันซึ่งใจมากนะ ว่ากิเลสขาดนี้ดั่งแขนขาด มันจะเห็นความขาดออกไป ความขาดออกไปขั้นกับจิตจะขาดออกจากกัน ถ้าพิจารณาภายในกายหลุดออกไป เพราะชั้นมันก็เกาะอยู่ที่ กายนั้น มันจะขาดออกไป สังโยชน์ที่เกาะเกี่ยวนี้หลุดออกไปโดยธรรมชาติเลย เห็นชัดๆ ขึ้นมาเลย นี่ดั่งแขนขาด

เวลาเราปล่อยวางมันไม่มีเหตุไม่มีผล มันไม่ดั่งแขนขาด สิ่งที่แขนขาดมันก็ลู่ๆ คลำๆ กัน ไปไง ความที่ลู่ๆ คลำๆ กันไปมันเป็นจินตมยปัญญา แล้วมันจะไม่ได้ผลไง แล้วเราว่าอันนี้เป็น ธรรมๆ แต่มันเสื่อมมันเสื่อมได้ธรรมชาติของมัน แต่ถ้าเป็นธรรมจริงนะ ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมา เพราะอะไร เพราะเราไม่คุ้นชินกับสิ่งนี้ เราพลิกแพลงตลอดไป สิ่งนี้ถ้าจับต้องได้ มันหาค้นเจอ นี่ มันยังมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่เราค้นคว้าต้องเจอ ของที่เราซ่อนไว้ ของที่เราเก็บไว้ เราจะลืมไปขนาดไหน ถ้า เราไปทำความสะอาดเราไปเปิดเจอเราก็เจอ

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันว่างขนาดไหน ถ้าความรู้สึกความคิดอันนี้มันเกิดขึ้นมาได้ นี่มันไม่ว่างหรอก มันมีสิ่งนี้ แต่ถ้าทำลายสิ่งนี้เป็นขั้นตอนไปนะ มันว่างมันปล่อยวางหมด ค้นหาเท่าไร มันก็ไม่เจอ ไม่เจอจนมันคิดใจ คิดเพราะอะไร เพราะไม่มีแล้ว สิ่งนี้เป็นนิพพานๆ สิ่งที่เป็นนิพพานเพราะอะไร เพราะค้นคว้าแล้วมันไม่มี มันว่างหมดเลย แต่ถ้าเราทำมรรคที่ละเอียดเข้าไป มันจะไปค้นเจอใจ

การขุดคุ้ย การค้นคว้าหาจำเลย การที่จะยกขึ้นวิปัสสนาอันหนึ่ง เวลาวิปัสสนาอันหนึ่งแล้วขณะวิปัสสนาไปมันก็ยังหลอกไปอันหนึ่ง เพราะอะไร เพราะเราไปค้นชินกับมันใจ การค้นชินนี้เป็นกิเลสตัวหนึ่ง แต่การค้นชินของครูบาอาจารย์ที่พ้นจากกิเลส เช่น หลวงตาบอกว่าท่านเป็นเพื่อนกับสมเด็จพระญาณฯ นี้ความค้นชิน ถึงจะอยู่ห่างไกลกัน ถึงจะไม่ได้วิสาสะกันไป แต่ความค้นชินนี้มันผูกพันใจอันนั้นออกมา

เวลากตัญญูกตเวที เวลาเรากราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เราเห็นธรรมในหัวใจของเรานะ หัวใจของเราเป็นธรรม ถ้าผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมธรรมอันนี้จะเป็นในหัวใจ แล้วเราก็เอาธรรมอันนี้กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้วางอันนี้ไว้ใจ ความกตัญญูกตเวทีสองพันห้าร้อยปีนี่ไม่ใช่กาลเวลาที่ห่างไกลเลย มันเหมือนกับสดๆ ร้อนๆ ใจ เพราะผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

เราก็เห็นธรรมของเราในหัวใจของเรา แล้วเราก็ซึ่งเห็นคุณงามความดีปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ ถ้าเราเข้าถึงคุณอันนี้ กราบโดยสนิทใจ กาลเวลาไม่ใช่มาเกี่ยวมาปิดกั้นสิ่งนี้ มันจะเหมือนกับสดๆ ร้อนๆ กับใจของเรา ถ้าสดๆ ร้อนๆ กับใจของเรา ความค้นชินอย่างนั้นมันเป็นความค้นชินของธรรม แต่ความค้นชินของกิเลสเรา เป็นความค้นชินแล้วมันต้องการเกาะเกี่ยว ต้องการพึ่งพาอาศัย ต้องการพึ่งพาอาศัยนะ

ในกาลามาสูตร ไม่เชื่อแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูด ไม่เชื่อธรรม ไม่เชื่อครูบา อาจารย์แนะนำสั่งสอน ต้องให้เห็นการปฏิบัติเกิดขึ้นมา นี่กาลามาสูตร แล้วถ้ามันเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาอันนั้นมันเป็นความจริงอันนั้น มันถึงว่าไม่ต้องเชื่อใจ มันเป็นความจริงอันหนึ่งที่เกิดขึ้นมาจากเรา แต่ถ้าไม่เป็นความจริงของเราขึ้นมา มันจะมีความลึกลับลึกลับ น่าจะเป็นอย่างนั้น ถ้าใจของเราเป็นสภาวะแบบนั้นมันจะเข้ากับธรรมบทนั้นๆ มันจะเป็นความลึกลับลึกลับของใจดวงนั้นไป แต่ถ้ามันขาดออกไปแล้วมันจะไม่มี ความลึกลับลึกลับ มันจะไม่มีความเป็นไปอย่างนั้นไม่ได้ ถ้าเป็นไปอย่างนั้น นี้มีความคุ้นชินแล้ว แล้วกิเลสมันพลิกแพลงให้เราเชื่อมั่นในความเห็นของเราแล้ว มันไม่เป็นธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าธรรมสมควรแก่ธรรมแล้วจะไม่มีส่วนต่างๆ ที่กระดิกกระเดี้ย ขึ้นมาอีกเลย ตายสนิทนะ

เวลากิเลสตายเห็นศวกิเลส เห็นความพลิกแพลงของกิเลส เวลาตายพลิกศวกิเลสได้ เพราะขาดออกไปโดยความเป็นจริง ตรวจสอบขนาดไหน ก้นกว่าขนาดไหน มันก็ต้องเป็นแบบนั้น เหมือนวิทยาศาสตร์ การทดลองวิทยาศาสตร์ถ้าทดลองถูกต้องแล้ว ทดลองก็ครั้งๆ ก็ต้องเป็นแบบนั้น แต่ทางวิทยาศาสตร์ทดลองขนาดนั้นแล้วก็ยังไม่ได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะอะไร เพราะการกระทำมันไม่เหมือน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ทดลองแล้ว ๒๕ เปอร์เซ็นต์อันนั้นใช้ได้ ถือว่าใช้ได้ไง แต่ถ้าเป็นธรรม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่มีคำว่า ๕๕ เปอร์เซ็นต์ จะต้องเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เหมือนกัน ถ้าไม่เป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แม้แต่มีกิเลสเหลืออยู่เปอร์เซ็นต์เดียว กิเลสนั้นมันก็จะเจริญงอกงามขึ้นมาได้ แล้วมันจะทำให้เราเสื่อมสภาพไปได้ มันถึงเป็นกุปกรรม คือเจริญแล้วเสื่อม สัพเพ ธัมมา อนัตตา สภาวะธรรมจะเป็นแบบนั้นไปตลอด ถ้าเรารู้ชินกับเราโทษของมันเป็นขนาดนี้

แต่ถ้าเป็นทางโลก หมู่คณะเพื่อนฝูงพึ่งพาอาศัยกัน ถูกต้อง นี่ก็เหมือนกัน สังฆะ สงฆ์ หมู่สงฆ์ เห็นไหม มหาปวารณา วันออกพรรษาปวารณา กับสงฆ์ ให้สงฆ์ตักเตือนกัน ให้สงฆ์ติเตียนกัน ให้สงฆ์คอยชี้ทางผิดทางถูกให้กัน นี่การปวารณานี้เพื่อเป็นหมู่สงฆ์ สงฆ์นี้จะมีตลอดไปจนกว่าศาสนาจะเสื่อมไปๆ เสื่อมไปจากหัวใจของสงฆ์นั้นละ สงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นจะไม่เชื่อทำสิ่งนี้

ถ้าไม่เชื่อทำสิ่งนี้ ความไม่เชื่อใจ ความไม่เชื่อการประพฤติปฏิบัติไปจะไม่ได้ผล มันต้องเปิดใจก่อน
ถ้ามีความเชื่อ เหมือนเราปฏิบัติต้องหวังผล

ถ้าเราหวังผล เห็นไหม เวลาเข่าว่ากัน ตักบาตรทัพพีเดียวก็ปรารณานิพพาน เป็นการค้า
ถ้าไรเกินควร ถ้าไปคิดทางวัตถุ ถูกต้อง แต่คิดเป็นทางธรรมไม่ต้อง เราไม่ต้องตักบาตรแม้แต่ทัพพี
เดียวเราก็ปรารณานิพพานได้ เราเห็นคนทำบุญกุศลอยู่ เรานุโมทนาทานไปกับเขา เราก็ทำได้
เพราะมันเป็นเรื่องของนามธรรม เป็นเรื่องของใจ ตักบาตรทัพพีเดียวก็ปรารณานิพพาน ปรารณา
พ้นจากทุกข์ไป มันเป็นอธิษฐานบารมี บารมี ๑๐ ทัศขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่
ปรารณาให้ถึงใจดวงนั้น

ถ้าเราตั้งปรารณาไว้สิ่งนั้น มันถึงมีความศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีความศรัทธามั่นความเชื่อ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์สอนในเวไนยสัตว์ เวลาเทศน์สอนใครก็แล้วแต่
เหมือนกับหงายภาชนะที่มันคว่ำอยู่ให้มันหงายขึ้น ภาชนะคือความปิดของใจ ถ้าใจไม่เชื่อ
เหมือนกับภาชนะที่มันคว่ำอยู่ ถ้าภาชนะคว่ำอยู่เราปฏิบัติไปเหมือนกับเราตักน้ำรดตุ่มที่คว่ำอยู่ น้ำ
นั้นจะไม่มีในตุ่มนั้นเลย ถ้าเราหงายตุ่มเราขึ้นมา เราตักน้ำใส่ในตุ่มจะมากจะน้อยก็แล้วแต่ มันจะขัง
น้ำไว้ในตุ่มนั้น

เราหงายภาชนะของใจเราขึ้นมา เราต้องมีความเชื่อ เราต้องมีความมั่นคงในศาสนา ถ้ามี
ศรัทธา มีศรัทธามีความเชื่อแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติสมควรแก่ธรรม แล้วมันจะเปิดสิ่งนั้นเข้ามา
แต่ไม่มีความเชื่อ เราปฏิบัติไปมันก็ปฏิบัติไปเพื่อลอง เห็นไหม แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันหวั่นไหว
ใจดวงนั้น มีคนที่ปฏิบัติไม่เชื่อก็มี ถ้าจิตมันสงบขึ้นมามันเริ่มสงบไป พอสงบขึ้นมามันก็ อ้อ มีจริง
ถ้ามีจริงมันก็เปิดกว้าง ถ้าเปิดกว้างมันก็เป็นไป ถ้าไม่มีจริงนะ ไม่เชื่อ มันภาวนาไปสักแต่ภาวนา
มันได้แค่เรื่องหลักของสมาธิ ถ้าเรื่องของหลักสมาธิ เวลามันก้าวเดินไปทำไมจิตมันติดได้ละ

ถ้าคนเรามันพัฒนาไปได้เอง พระปฏิบัติจะไม่ติดในสมาธิหรอก เพราะสมาธิแล้วมันต้องเป็นปัญญาไปโดยอัตโนมัติ แต่ทำไมครูบาอาจารย์เราติดในสมาธิละ ติดในสมาธิมันสมควรติด เพราะมันลึกลับมหัศจรรย์มาก มันติด แต่ติดขนาดไหนถ้าเราไม่คุ้นชินกับมัน สิ่งที่ไม่คุ้นชินกับมัน เราต้องตรวจสอบ สิ่งที่เราตรวจสอบใจเราเอง เห็นใหม่ อุดตา หิ อุดตโน นาโถ เราจะแก้ไขเราตลอดไป ถ้าใจเราพลิกแพลง เราแก้ไขของเราคืนมา นี้ อุดตา หิ อุดตโน นาโถ เป็นที่พึ่งแห่งตน ตนมันจะพลิกแพลงสิ่งนี้ออกไป แล้วมันจะเห็น เห็นใหม่

ความไม่คุ้นชินของมัน มันก็เกิดศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิไม่ใช่ปัญญา ปัญญาไม่ใช่สมาธิ มันเป็นคนละอันกัน แต่มันเกี่ยวกัน ถ้ามันมีสมาธิขึ้นมามันจะเป็นภาวนามยปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิมาเป็นโลกียปัญญา ปัญญาของเราคิดใคร่ครวญขนาดไหน เก่งมากขนาดไหน จะปกครองโลกทั้งโลก ปกครองวัฏจักรเหมือนกับพญามาร มันก็เป็นโลกียะ มันก็เป็นการเกิดดับ เป็นการสร้างสมขึ้นมา แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญาเป็นโลกุตตรธรรมขึ้นมา มันจะทำลาย เห็นใหม่ ทำลายสิ่งนี้เป็นโลกุตตระ เป็นธรรมที่เหนือโลกแล้วพ้นจากโลกไปได้

มันถึงว่าสมาธิไม่ใช่ปัญญา ปัญญาไม่ใช่สมาธิ แต่ต้องเกี่ยวกัน ถ้าไม่มีสมาธิมรรคมันสมคุณไม่ได้ ถ้ามรรคไม่มีสมาธิมันจะเป็นมรรค ๘ ได้อย่างไร มรรค ๘ มันสามัคคีได้อย่างไร ถ้ามรรคไม่สามัคคี เห็นใหม่ สัมมาสมาธิ สัมมาสติ แล้วความดำรงชอบคือปัญญาชอบต้องสมคุณกัน มันถึงสามัคคีกัน มันถึงทำลายกัน เพราะความไม่คุ้นชินกับมัน การตรวจสอบใจบ่อยๆ การพิจารณาบ่อยๆ แล้วจะเป็นผลกับใจดวงนั้น เอวัง